14. Sıfat Tamlaması

14.1. Sıfat

Varlıkların nasıl olduğunu, yani rengini, durumunu veya sayısını bildirene kelimelere denir. Kırmızı, sarı, büyük, küçük, uzun, kısa, birinci, beşinci gibi kelimeler sıfat grubuna giren kelimelerdir. Arapça olarak birkaç örnek verecek olursak: حَرٌّ sıcak; بَارِدٌ soğuk; صَغِيرٌ küçük; كَبِيرٌ büyük; جَدِيدٌ yeni; أَخْضَرُ yeşil gibi kelimeler sıfat grubuna giren kelimelerdir.

Sıfatlar isim grubunda yer alır ve ismin özelliklerini taşırlar. Yerine göre tenvin veya elif-lam takısı alırlar. Müfred, müsenna ve cemi olurlar. Müzekker veya müennes olurlar.

14.2. Sıfat Tamlaması

En az bir isim ve bir sıfattan meydana gelen tamlamadır. Arapçada sıfat tamlaması yapılırken önce isim sonra onu niteleyen sıfat gelir. Özelliği belirtilen isme mevsuf, diğer ifadeyle men'ut; özelliğe de sıfat, diğer ifadeyle na't denilir.

Sıfat (Na't)	Mevsuf (Men'ut)
جَمِيلَةٌ	بِنْتٌ
Güzel	bir kız
الْكَبِيرُ	اَلْوَلَدُ
Büyük	çocuk

14.3. Sıfat ve Mevsuf Uyumu

Sıfat mevsufa 4 yönden uyar:

14.3.1. Marifelik- Nekrelik

Mevsûf harfi tarifliyse sıfat da harf-i tarifli, mevsûf harf-i tarifsizse sıfat da harf-i tarifsiz yani nekre gelir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Yeni topu getirdim.	أحْضَرْتُ الْكُرَةَ الْجَدِيدَةَ
Yeni öğrenci futbol oynuyor.	يَلْعَبُ التِّلْمِيذُ الْجَدِيدُ كُرَةَ الْقَدَمِ

14.3.2. Müzekkerlik- Müenneslik

Mevsûf müennes ise sıfat da müennes, mevsûf müzekker ise sıfat da müzekkerdir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Ayşe ortaokulda öğrencidir.	عائِشَةُ طالِبَةٌ فِي الْمَدْرَسَةِ الْمُتَوَسِّطَةِ
Muhammed lisede öğrencidir.	مُحَمَّدٌ طالِبٌ فِي الْمَدْرَسَةِ الثَّانَوِيَّةِ

14.3.3. İ'rab (Hareke)

Mevsûf'un harekesi ne ise sıfatın da harekesi odur.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Küçük bir öğrenci büyük bir kütüphaneye gitti.	ذَهَبَتْ تِلْمِيذَةٌ صَغِيرَةٌ إِلَى مَكْتَبَةٍ كَبِيرَةٍ
O evde büyük bir kütüphaneye sahiptir.	هُوَ يَمْلِكُ مَكْتَبَةً كَبِيرَةً فِي الْبَيْتِ
Halit'in ninesi yeni bir evde oturuyor.	تَسْكُنُ جَدَّةُ خالِدٍ فِي بَيْتٍ جَدِيدٍ

14.3.4. Sayı

Mevsûf müfred ise sıfat da müfred, mevsûf tesniye ise sıfat da tesniye, mevsûf cemi ise sıfat da cemi (çoğul) olur.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Ben yeni bir öğrenciyim.	أَنا تِلْمِيذٌ جَدِيدٌ
Büyük evin şehirdedir.	بَيْتُكَ الْكَبِيرُ فِي الْمَدِينَةِ
Ondan iki parlak göz bakıyor.	تَنْظُرُ مِنْهُ عَيْنانِ بَرَّاقَتانِ
Kütüphaneden iki yeni kitap aldım.	أَخَذْتُ مِنَ الْمَكْتَبَةِ كِتابَيْنِ جَدِيدَيْنِ
Başarılı öğrenciler geldi.	حَضَرَ التَّلامِيذُ النّاجِحُونَ
Çalışkan öğrenciler imtihanda başarılı oldu.	نَجَحَتِ التِّلْمِيذاتُ الْمُجْتَهِداتُ فِي الاِمْتِحانِ

Not 1: İnsanlara ait kırık bir çoğul (cemi teksir) genel olarak eğer mevcut ise kırık bir sıfat alır, aksi halde kurallı bir sıfat alır.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Büyük yaşlılar	شُيُوخٌ كِبارٌ
İhlaslı yaşlılar	شُيُوخٌ مُخْلِصُونَ

Not 2: Müennes şahıslara ait çoğullar kurallı dişil çoğullar alır.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Büyük kızlar	بَناتٌ كَبِيراتٌ
İhlaslı kadınlar	نِساءٌ مُخْلِصاتٌ

Not 3: Kur'an'da bütün kurallı dişil çoğullar (cemi müennes sâlim) ve hatta cansız eşyalar tam uyuşma düzeninde sıfat alabilmektedir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Açık işaretler	آياتٌ بَيِّناتٌ
Asma bahçeler	جَنّاتٌ مَعْرُوشاتٌ

Fakat günümüz Arapça'sında Kur'ân'dan farklı olarak, insanların dışındaki (eşyalara ait) çoğullar, daha ziyade eksik uyuşma gösterir. İnsanlar dışındaki şeylere ait olan çoğullar eksik uyuşmalı sıfat alır, yani sıfat müfred münnestir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Büyük şehirler	مُدُنٌ كَبِيرَةٌ
Küçük evler	بُيُوتٌ صَغِيرَةٌ

Not 4: Bir mevsuf birden fazla sıfat alabilir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Uzun, güzel bir kalem	قَلَمٌ طَوِيلٌ جَمِيلٌ
Çalışkan, ihlaslı bir kız öğrenci	تِلْمِيذَةٌ مُجْتَهِدَةٌ مُخْلِصَةٌ

Not 5: Bazen isim ve sıfat tamlamaları bir arada bulunabilir. Böyle durumlarda isim tamlaması önce yazılır. Sıfat en sona getirilir. Sıfat hangi kelimeyi niteleyecekse ona uyum sağlar.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Evin büyük bahçesi	حَدِيقَةُ الْمَنْزِلِ الْكَبِيرَةُ
Büyük evin bahçesi	حَدِيقَةُ الْمَنْزِلِ الْكَبِيرِ